

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITNIKU/CI LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE

Član 1

U Zakonu o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG“, br. 42/11), u članu 8 stav 2 briše se.

Član 2

U članu 9 stav 2 mijenja se i glasi:

„Zamjenik/ca obavlja poslove iz nadležnosti Zaštitnika/ce u skladu sa unutrašnjim rasporedom poslova kojim se obezbjeđuje specijalizovanost, a naročito za zaštitu prava lica lišenih slobode u cilju prevencije mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, zaštitu prava pripadnika/ca manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, zaštitu i promociju prava djeteta, zaštitu prava lica sa invaliditetom, rodnu ravnopravnost i zaštitu od diskriminacije.“

Stav 3 briše se.

U stavu 4 poslije riječi: „(u daljem tekstu: Skupština)“ tačka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: „na predlog Zaštitnika/ce“.

Dosadašnji stav 4 postaje stav 3.

Član 3

U članu 10 poslije stava 2 dodaje se novi stav, koji glasi:

„Zamjenik/ca za svoj rad odgovara Zaštitniku/ci i Skupštini Crne Gore.“

Član 4

U članu 11 poslije stava 1 dodaje se novi stav, koji glasi:

„Zaštitnik/ca polaže zakletvu pred Skupštinom, a zamjenik/ca Zaštitnika/ce pred predsjednikom Skupštine.“

Član 5

U članu 16 stav 2 riječ „Zaštitnik/ca“ zamjenjuje se riječima: „organ državne uprave nadležan za ljudska i manjinska prava“.

Član 6

Član 17 mijenja se i glasi:

„Zaštitnik/ca je ovlašten da postupa i po pritužbama na rad sudova koje se odnose na odugovlačenje postupka, očigledne zloupotrebe procesnih ovlaštenja u sudskom postupku koji je u toku ili neizvršavanje sudskih odluka.“

Član 7

U članu 23 riječi: „bez odlaganja“ zamjenjuju se riječima: „najkasnije u roku od pet dana“.

Član 8

U članu 24 stavu 1 riječ „službenik/ca“ zamjenjuje se riječima: „savjetnik/ca Zaštitnika/ce“.

Član 9

Član 25 mijenja se i glasi:

„Zaštitnik/cavrši poslove preventivnog mehanizma za zaštitu lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (u daljem tekstu: poslovi prevencije torture), u skladu sa ovim zakonom i Opcionim protokolom uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka.

Radi vršenja određenih poslova prevencije tortureza koje su neophodna posebna specijalistička znanja Zaštitnik/ca obrazuje radno tijelo od stručnjaka iz odgovarajućih oblasti i predstavnika nevladinih organizacija.

Zaštitnik/ca, po potrebi, u vršenju poslova iz stava 1 ovog člana može angažovati i druge nezavisne stručnjake/inje.“

Aktom o obrazovanju radnog tijela iz stava 2 ovog člana utvrđuju se zadaci i način rada tog tijela.“

Član 10

Poslije člana 25 dodaju se četiri nova člana, koji glase:

„Član 25a

Članove radnog tijela iz člana 25 stav 2 ovog zakona imenuje Zaštitnik/ca na osnovu javnog poziva.

Sastav, kriterijumi, način imenovanja i angažovanja članova radnog tijela iz stava 1 ovog člana utvrđuju se Pravilima o radu Zaštitnika/ce.

Član 25b

Poslovi prevencije torture su:

- obilazak organa, ustanova ili organizacija u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode ili lica kojima je ograničeno kretanje, radi povećanja stepena njihove zaštite od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja;
- davanje preporuka nadležnim organima, ustanovama i organizacijama radi poboljšanja postupanja prema licima lišenim slobode i uslova u kojima se nalaze, odnosno sprječavanja mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja;
- davanje mišljenja na zakone i druge propise radi zaštite i unaprjeđenja ljudskih prava i sloboda lica lišenih slobode i lica kojima je ograničeno kretanje;
- saradnja sa Potkomitetom Ujedinjenih nacija za prevenciju torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (u daljem tekstu: Potkomitet za prevenciju torture).

Licima lišenim slobode u smislu ovog zakona smatraju se lica kojima je određeno bilo kakvo zadržavanje, pritvaranje, zatvaranje ili smještaj pod nadzorom organa i koja to mjesto ne smiju napustiti po svojoj volji.

Član 25c

U vršenju poslova prevencije torture, Zaštitnik/ca i zamjenik/ca Zaštitnika/ce, kao i savjetnik Zaštitnika/ce i član/ica radnog tijela iz člana 25 stav 2 ovog zakona, koje ovlasti Zaštitnik/ca, imaju pravo da:

- bez prethodne najave obilaze organe, ustanove i organizacije i pregledaju prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode;
- slobodno pristupe podacima o organima, ustanovama i organizacijama u kojima se nalaze lica lišena slobode;

- slobodno pristupe podacima o broju lica lišenih slobode u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze;
- slobodno pristupe svim podacima o postupanju sa licima lišenim slobode;
- bez prisustva službenog lica, razgovaraju sa licima lišenim slobode koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava postupanjem u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze.

Član 25d

Članovi radnog tijela i nezavisni stručnjaci iz člana 25 st. 2 i 3 ovog zakona imaju pravo na odgovarajuću naknadu za obavljene posao.

Rješenje o visini naknade iz stava 1 ovog člana donosi Zaštitnik/ca, u skladu sa propisom kojim su uređeni kriterijumi za utvrđivanje visine naknade za rad članova radnog tijela ili drugog oblika rada.“

Član 11

U članu 27 st. 1 i 3 brišu se.

Član 12

U članu 30 stav 1 riječ „podnosi“, zamjenjuje se riječima: „može podnijeti“.

Član 13

U članu 35 stav 1 poslije riječi „rok“ dodaju se riječi: „za dostavljanje izjašnjenja i potrebne dokumentacije,“.

U stavu 2 riječi: „se izjasni o navodima pritužbe“ zamjenjuju se riječima: „dostavi izjašnjenje i dokumentaciju iz stava 1 ovog člana,“.

Stav 3 mijenja se i glasi:

„Ako izjašnjenje iz stava 2 ovog člana ne sadrži sve potrebne podatke ili nije dostavljena potrebna dokumentacija, starješina/ka odnosno lice koje rukovodi organom dužan/na je da na zahtjev Zaštitnika/ce dostavi dopunu izjašnjenja i potrebnu dokumentaciju.“

Član 14

Član 36 mijenja se i glasi:

„Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan je da Zaštitniku/ci na njegov/njen zahtjev:

- stavi na raspolaganje sve podatke iz nadležnosti organa kojim rukovodi, bez obzira na stepen tajnosti;
- omogućiti neposredan uvid u službene spise, dokumenta i podatke, kao i da mu/joj dostavi kopije traženih spisa i dokumenata;
- da mu/joj omogućiti pristup svim prostorijama.

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom, ustanovom ili organizacijom kojoj se nalaze lica lišena slobode ili lica kojima je ograničeno kretanje dužan/na je da Zaštitniku/ci i zamjeniku/ci Zaštitnika/ce, kao i savjetniku/ci Zaštitnika/ce i članu/ici radnog tijela iz člana 25 stav 2 ovog zakona, koje ovlasti Zaštitnik/ca, omogućiti:

- nesmetan pristup prostorijama u kojima se nalaze lica lišena slobode ili lica kojima je ograničeno kretanje;
- razgovor sa licem lišenim slobode ili licem kojem je ograničeno kretanje, bez prisustva službenog lica;
- uvid u potrebnu dokumentaciju.“

Član 15

Poslije člana 43 dodaje se novi član, koji glasi:

„Član 43a

O izvršenom obilasku iz člana 25b stav 1 alineja 1 ovog zakona, sačinjavase zapisnik koji potpisuju lica koja su učestvovala u obilasku.

Zaštitnik/ca na osnovu zapisnika iz stava 1 ovog člana, sačinjava izvještaj o utvrđenom stanju, koji dostavlja organu, ustanovi ili organizaciji u kojem je obilazak obavljen.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do mučenja ili drugog oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, izvještaj sadrži i mišljenjesapreporukom/a ili upozorenjem/a organu, ustanovi ili organizaciji u kojem je povreda utvrđena.

Izvještaj sa mišljenjemi preporukom/ama ili upozorenjem/ima iz stava 3 ovog člana Zaštitnik/ca dostavlja organu, ustanovi ili organizaciji u kojima je obilazak izvršen kao i organu ili tijelu nadležnom za nadzor nad tim organom, ustanovom ili organizacijom.

Starješina/ka organa, ustanove ili organizacijekojem/joj je upućena preporuka ili upozorenje iz stava 4 ovog člana dužan/na je da u roku određenom

aktom Zaštitnika/ce preduzme mjere povodom upozorenja ili preporuke Zaštitnika/ce i o preduzetim mjerama, bez odlaganja, obavijesti Zaštitnika/cu.

Po dobijanju obavještenja iz stava 5 ovog člana, Zaštitnik/ca može izvršiti kontrolni pregled u organu, ustanovi ili organizaciji, u kojem je utvrđen slučaj mučenja ili drugog oblika surovog, nečovječjenog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.“

Član 16

U članu 44 stavu 1 poslije riječi „može“ dodaju se riječi:„nadležnom organu“.

U stavu 2 riječi: „i Zakonom o zabrani diskriminacije" brišu se.

Član 17

Član 45 mijenja se i glasi:

„Zaštitnik/ca, zamjenik/ca Zaštitnika, kao isavjetnik/ca Zaštitnika/ce i član/ica radnog tijela iz člana 25 stav 2 ovog zakonadužni su da lične podatke do kojih su došli u radu, čuvaju u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita podataka o ličnosti.

Obaveza iz stava 1 ovog člana, važi i poslije prestanka funkcije, radnog odnosa ili članstva u radnom tijelu.“

Član18

Član 49 mijenja se i glasi:

„Zaštitnik/ca ima pravo na zaradu, dodatak na funkciju i druga primanja u visini koja je određena za predsjednika Ustavnog suda Crne Gore.

Zamjenik/ca Zaštitnika/ce ima pravo na zaradu, dodatak na funkciju i druga primanja u visini koja je određena za sudiju Ustavnog suda Crne Gore.“

Član 19

Poglavlje **VIII** mijenja se i glasi:

„VIII Generalni/a sekretar/ka i Služba Zaštitnika/ce“

Član 51mijenja se i glasi:

„Za obavljanje stručnih i drugih poslova Zaštitnik/ca obrazuje Službu Zaštitnika/ce (u daljem tekstu: Služba).

Rad Službe organizuje i koordinira generalni/a sekretar/ka.“

Član20

Poslije člana 51 dodaju se trinova člana, koji glase:

„Član 51a

Generalni/a sekretar/ka pored poslova iz člana 51 stav 2 ovog zakona, vrši poslove koji se odnose na: pripremu nacрта akata kojima se uređuju pojedina pitanja iz unutrašnjih odnosa i rada Zaštitnika/ce; rukovođenje sastancima Službe; organizovanje rada na izradi nacрта godišnjeg i posebnih izvještaja; staranje o ostvarivanju prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih iz rada i po osnovu rada, korišćenju budžetskih sredstava, organizaciji i sprovođenju stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih, izvršavanju odluka i zaključaka Zaštitnika/ce, organizovanju i ostvarivanju saradnje Zaštitnika/ce sa organima i organizacijama u zemlji i inostranstvu, kao i o opremi i sredstvima za rad Zaštitnika/ce. Generalni/a sekretar/ka vrši i druge poslove koje mu/joj povjeri Zaštitnik/ca.

Generalnog/u sekretara/ku postavlja Zaštitnik/ca na period od pet godina i može biti ponovo postavljen.

Generalni/a sekretar/ka ima pravo na zaradu u visini zarade koja je određena za generalnog/u sekretara/ku Ustavnog Suda Crne Gore.

Za svoj rad generalni sekretar/ka je odgovoran/a Zaštitniku/ci.

Član 51b

Stručne poslove iz nadležnosti Zaštitnika/ce obavljaju savjetnici/ce Zaštitnika/ce.

Savjetnik/ca Zaštitnika/ce može biti lice, koje pored opštih uslova utvrđenih zakonom, ima visoku stručnu spremu, VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje 10, odnosno sedam godina radnog iskustva.

Zvanja savjetnika/ca Zaštitnika/ce su: savjetnik/ca Zaštitnika/ce-savjetnik/ca starješine i savjetnik/ca Zaštitnika/ce.

Savjetnik/ca Zaštitnika/ce-savjetnik/ca starješine, raspoređuje se u platni razred 3, a savjetnik/ca Zaštitnika/ce u platni razred 4 i imaju pravo nazaradu po

koeficijentu utvrđenom za te platne razrede shodno zakonu kojim su uređene zarade državnih službenika i namještenika.

Akt o unutrašnjoj organizacija i sistematizaciji Službe donosi Zaštitnik/ca, uz prethodno mišljenje nadležnog radnog tijela Skupštine.

Član 51c

Radi vršenja stručnih poslova Zaštitnik/ca izdaje službenu legitimaciju savjetnicima/ama Zaštitnika/ce.

Obrazac i sadržinu službene legitimacije utvrđuje organ državne uprave nadležan za ljudska i manjinska prava.“

Član 21

Član 52 mijenja se i glasi:

„Na prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Službi, koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se propisi o državnim službenicima i namještenicima i opšti propisi o radu.“

Član 22

Pravila o radu Zaštitnika/ce će se uskladiti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Akti iz člana 5 i člana 51c stav 2 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 23

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje zakona sadržan je u odredbi člana 16 tačka 1 Ustava Crne Gore, kojim je utvrđeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuje način ostvarivanja, organizacija i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima, ako je to neophodno za njihovo funkcionisanje.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavom Crne Gore (član 81) ustanovljen je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Osim toga, Crna Gora kao samostalna i nezavisna država, je prihvatila niz međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu i unaprjeđenje ljudskih prava i sloboda. Ustanovljavanjem Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Ustavom i prihvatanjem naznačenih međunarodnih dokumenata, država se obavezala da će uspostaviti kvalitetan i efikasan institucionalni mehanizam za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Važećim Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG“, br. 42/11) uređena je nadležnost, ovlašćenja i način rada i postupanja Zaštitnika u zaštiti ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, kao i druga pitanja od značaja za rad Zaštitnika. Međutim, na normativna rješenja tog zakona dati su određeni komentari i sugestije od relevantnih međunarodnih subjekata u cilju poboljšavanja pojedinih normativnih rješenja ili potpunijeg uređivanja pojedinih pitanja. Osim toga, zapaženo je da pojedina zakonska rješenja sadrže određene nedostatke koje je neophodno otkloniti.

Takođe, Crna Gora je ratifikovala Opcioni protokol uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka i prihvatila Konvenciju o zabrani svih oblika diskriminacije, koje posebnu pažnju posvećuju prevenciji torture i zaštiti od svih oblika diskriminacije. Radi ispunjenja obaveza koje proizilaze iz tih dokumenata neophodno je izvršiti određene izmjene i dopune vežećeg zakona i time stvoriti odgovarajuće pretpostavke za efikasno obavljanje poslova prevencije torture i zaštite od diskriminacije. U tom smislu izvršene su i određene izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije, zbog kojih je neophodno u tom dijelu izvršiti odgovarajuće izmjene i dopune Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Naime, Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore Zaštitniku je povjereno vršenje poslova institucionalnog mehanizma za zaštitu od diskriminacije i djelimično uređena ovlašćenja Zaštitnika. Kako je opredjeljenje da se Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije urede ovlašćenja Zaštitnika u oblasti zaštite od diskriminacije, to je neophodno izvršiti odgovarajuće izmjene Zakona o Zaštitniku radi međusobnog usklađivanja sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa opredjeljenjem Crne Gore da Zaštitniku povjeri vršenje poslova nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je

ustanovljen kao nacionalni mehanizam za zaštitu lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Odredbama čl. 25 i 26 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore načelno su definisana ovlašćenja Zaštitnika kao mehanizma za sprječavanje mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Međutim, praksa je pokazala da ovlašćenja Zaštitnika u toj oblasti kao i način rada i postupanja treba detaljnije urediti. Stoga je Zakon u tom dijelu trebalo dopuniti.

Prihvatanjem Deklaracije Pregledne Durban konferencije (paragraf 140) Crna Gora se obavezala na uspostavljanje i jačanje nacionalne institucije za zaštitu ljudskih prava i sloboda u skladu sa Pariškim Principima, usvojenim od strane Generalne skupštine UN-a iz 1993. godine (kao dodatak na Rezoluciju br. 48/134, od 20 decembra 1993. godine).

U duhu tih principa predložena su rješenja koja su od značaja za samostalnost i nezavisnost Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. To su odredbe koje se odnose na status Zaštitnika, zamjenika Zaštitnika i zaposlenih u Službi Zaštitnika.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Prilikom usklađivanja Zakona sa pravom EU imali su se u vidu primarni propisi o promociji i zaštiti jednakosti, odnosno sekundarno pravo koji upućuju na formiranje i djelovanje nacionalnih institucija u ostvarivanju prava i zaštiti jednakosti.

Materijalno-pravni osnov zaštite koju pruža institucija Zaštinika/ce sadržan je u odredbama osnivačkih ugovora i to:

- Kod Ugovora o Evropskoj uniji u članu 2 (Unija se zasniva na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina), član 3 (Unija se bori protiv društvene isključenosti i diskriminacije i podstiče socijalnu pravdu i zaštitu, ravnopravnost žena i muškaraca, solidarnost između generacija i zaštitu prava djeteta, i član 6 (Osnovna prava, zajemčena Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i koja proizilaze iz zajedničkih ustavnih tradicija država članica, predstavljaju opšta načela prava Unije);
- Kod Ugovora o funkcionisanju Evropske unije to su odredbe člana 8 (u svim svojim aktivnostima Unija nastoji da ukloni nejednakosti i podstakne ravnopravnost muškaraca i žena), član 10 (Prilikom utvrđivanja i sprovođenja svojih politika i aktivnosti, Unija nastoji da se bori protiv diskriminacije po osnovu pola, rase ili etničkog porijekla, vjeroispovijesti ili uvjerenja, invalidnosti, starosne dobi ili seksualne orijentacije), član 19 (EU će preduzeti odgovarajuće mjere za borbu protiv diskriminacije po osnovu pola, rase ili etničkog porijekla, vjeroispovijesti ili uvjerenja, invalidnosti, starosne dobi ili seksualne orijentacije), član 157 (svaka

država članica obezbjeđuje primjenu načela jednake plate muškaraca i žena za jednaki rad ili za rad jednake vrijednosti);

- U Povelji o temeljnim pravima EU Glava III (čl.20-26), članom 21 zabranjuje se bilo kakva diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog porijekla, genetskih osobina, jezika, vjere ili uvjerenja, političkoga ili bilo kakvog drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invalidnosti, starosne dobi ili seksualne orijentacije.

Sekundarno pravo EU, osim materijalno-pravne osnove u direktivama o jednakosti, propisuje osnov za ustanovljavanje nezavisnih tijela za promociju jednakosti i zaštitu od diskriminacije. To su sljedeći propisi:

- Direktiva Savjeta 2000/43/EZ od 29 juna 2000. godine o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno i etničko porijeklo (član 13);
- Direktiva Savjeta 2000/78/EZ od 27. novembra 1978. godine o uspostavljanju jednakog tretmana u zapošljavanju i izboru zanimanja (Preambula, tačka 15);
- Direktiva Savjeta 2004/113/EZ od 13. Decembra, 2004.godine o sprovođenju načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavci robe, odnosno pružanju usluga (član12);
- Direktiva 2006/54/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 5. juna, 2006.godine o sprovođenju načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada - preuređena verzija (član 20).

Međunarodno-pravni standardi za ustrojstvo i djelovanje institucije Zaštitnika/ce vezuju se za tzv. Pariške principe, odnosno statusna načela i djelovanje nezavisnih institucija u zaštiti ljudskih prava i sloboda (Rezolucija Generalne skupštine UN broj 48/134 iz 1993. godine); Deklaraciju sa konferencije iz Durbanda usvojenu 21. aprila, 2009. godine; Opcioni protokol uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka, Međunarodnu Konvenciju o zabrani svih oblika rasne diskriminacije; UN Konvenciju o zabrani svih oblika diskriminacije protiv žena; Konvenciju o pravima djeteta i UN paktove o ljudskim pravima.

U odnosu na pravo Savjeta Evrope, djelovanje Zaštitnika po pitanju zaštite od diskriminacije i zaštite od torture se vezuje za Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda sa dodatnim protokolima (naročito Protokol broj 12), te Evropsku konvenciju za prevenciju torture i nehumanog ili ponižavajućeg ponašanja ili kažnjavanja.

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 Nacrta Zakona brisana je odredba stava 2 člana 8 Zakona, kojom ja na neodgovarajući način uređeno ovlašćenje Zaštitnika da unutrašnjim

rasporedom poslova zamjenicima obezbijedi specijalizovanost za određene oblasti rada. Osim toga, predmet uređivanja te odredbe je pitanje koje ne spada u red pitanja koja su predmet uređivanja ostalih odredaba člana 8 Zakona.

Članom 2 Nacrta Zakona izvršene su odgovarajuće izmjene člana 9 Zakona kojima se definišu poslovi zamjenika Zaštitnika i daje ovlašćenje Zaštitniku da unutrašnjim rasporedom poslova obezbijedi specijalizovanost zamjenika, odnosno odgovarajuću podjelu poslova u instituciji.

Članom 3 Nacrta Zakona uređeno je pitanje odgovornosti zamjenika Zaštitnika.

Odredbom člana 4 Nacrta Zakona je propisano da Zaštitnik/ca polaže zakletvu pred Skupštinom a zamjenik/ca Zaštitnika/ce pred predsjednikom Skupštine. Ovo iz razloga što odredbom člana 11 važećeg Zakona nije propisano pred kim Zaštitnik i zamjenik Zaštitnika polažu zakletvu, već je samo propisano da Zaštitnik i zamjenik prije stupanja na funkciju polažu zakletvu, kao i kako zakletva glasi.

Odredbom člana 5 Nacrta Zakona dato je ovlašćenje organu državne uprave nadležnom za ljudska i manjinska prava da utvrđuje obrazac i sadržinu legitimacije Zaštitnika i zamjenika Zaštitnika.

Članom 6 Nacrta Zakona propisano je na adekvatniji način ovlašćenje Zaštitnika da postupa po pritužbama na rad sudova i utvrđeni slučajevi saglasno odredbi člana 2 stav 2 Zakona.

Članom 7 Nacrta Zakona propisan je rok za prijem Zaštitnika na njegov zahtjev od strane predsjednika Crne Gore, predsjednika Skupštine, predsjednika i članova Vlade Crne Gore, predsjednika opštine, gradonačelnika Glavnog grada i gradonačelnika Prijestonice.

Članom 8 Nacrta Zakona propisano je zvanje službenika Zaštitnika koji može biti ovlašćen da vrši poslove koji se odnose na zaštitu lica lišenih slobode.

Odredbama člana 9 Nacrta Zakona, Zaštitnik je ovlašćen da vrši poslove preventivnog mehanizma za zaštitu lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Takođe je ovlašćen da u cilju vršenja određenih poslova prevencije torture za koje su potrebna posebna specijalistička znanja obrazuje radno tijelo od stručnjaka sa specijalističkim znanjem iz odgovarajućih oblasti i predstavnika nevladinih organizacija, kao i da, po potrebi, uključi i druge nezavisne stručnjake. Aktom o obrazovanju radnog tijela Zaštitnik, pored sastava tog tijela utvrđuje njegove zadatke i način rada.

Članom 10 Nacrta Zakona dodaju se četiri nova člana, i to: članovi 25a, 25b, 25c i 25d.

Članom 25a Zaštitnik je ovlašćen da na osnovu javnog poziva imenuje članove radnog tijela iz člana 25 stav 2 Zakona i da Pravilima o radu Zaštitnika utvrdi način njihovog imenovanja.

Odredbama člana 25b propisani su poslovi prevencije torture i definisano ko se smatra licem lišenim slobode.

Odredbama člana 25c propisana su ovlašćenja Zaštitnika, zamjenika Zaštitnika, kao i savjetnika Zaštitnika i člana radnog tijela u vršenju poslova prevencije torture.

Odredbama člana 25d propisano je pravo članova radnog tijela i nezavisnih stručnjaka na odgovarajuću novčanu naknadu za obavljene posao u skladu sa zakonom i dato ovlaštenje Zaštitniku da rješenjem utvrdi visinu te naknade.

Članom 11 Nacrta Zakona brišu se odredbe st. 1 i 3 člana 27 Zakona radi usaglašavanja sa Zakonom o zabrani diskriminacije (radi se o pitanjima koja su uređena tim zakonom).

S obzirom na to da podnošenje pritužbe nije obaveza već mogućnost, to je saglasno tome, **odredbom člana 12** Nacrta Zakona izvršena izmjena u članu 30 stav 1 Zakona.

Odredbama člana 13 Nacrta Zakona dopunjene su, u suštini, odredbe člana 35 Zakona, tako što je Zaštitniku, radi efikasnijeg vođenja postupka, dato pravo da pored izjašnjenja na navode podnosioca pritužbe od starješine organa na čiji se akt, radnju ili nepostupanje pritužba odnosi, zatraži dostavljanje i dokumentacije potrebne za sagledavanje slučaja i preduzimanje odgovarajućih aktivnosti. Tim odredbama je, takođe, propisana obaveza starješine organa da pored izjašnjenja na navode podnosioca pritužbe dostavi i potrebnu dokumentaciju, kao i obaveza da na zahtjev Zaštitnika dostavi dopunu izjašnjenja i potrebnu dokumentaciju.

Odredbama člana 14 Nacrta Zakona propisane su dodatne obaveze starješine organa ili lica koje rukovodi organom prema Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore u postupku ispitivanja poštovanja ljudskih prava i sloboda. Cilj i smisao tih odredaba je da se Zaštitniku omogući nesmetan pristup svim podacima, spisima, dokumentima prostorijama i licima za koje Zaštitnik procijeni da su mu potrebni za utvrđivanje činjeničnog stanja u vezi sa kršenjem ljudskih prava i eventualno preduzimanje mjera za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Članom 15 Nacrta Zakona dodaje se član 43a čijim odredbama je uređeno postupanje Zaštitnika u obavljanju poslova prevencije torture nakon obilaska organa, ustanove ili organizacije u kojem se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode, kao i obaveze organa, ustanove ili organizacije u kojem je povreda utvrđena.

Članom 16 Nacrta Zakona dopunjena je odredba člana 44 Zakona tako što je određen organ kojem Zaštitnik može da podnese inicijativu za pokretanje disciplinskog postupka, odnosno postupka za razrješenje lica čijim je radom ili nepostupanjem učinjena povreda ljudskih prava i sloboda.

U stavu 2 istog člana brišu se riječi: „i Zakonom o zabrani diskriminacije“, jer je pitanje pokretanja prekršajnog postupka za prekršaje propisane Zakonom o zabrani diskriminacije uređeno tim zakonom.

Odredbama člana 17 Nacrta Zakona propisana je obaveza čuvanja ličnih podataka do kojih su došli u radu Zaštitnik, zamjenik Zaštitnika, savjetnik Zaštitnika i član radnog tijela iz člana 25 stav 2 Zakona, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Ta obaveza važi i poslije prestanka funkcije, radnog odnosa ili članstva u radnom tijelu.

Odredbama člana 18 Nacrta Zakona propisano je da Zaštitnik/ca ima pravo na zaradu, dodatak na funkciju i druga primanja u visini koja je određena za predsjednika Ustavnog suda Crne Gore, a zamjenik Zaštitnika/ce u visini

određenoj za sudiju Ustavnog suda Crne Gore. Na ovaj način se, pored određivanja visine zarade, određuje i značaj funkcije ovih lica u sistemu državnih organa.

Članom 19 Nacrta Zakona propisano je da Zaštitnik/ca obrazuje Službu zaštitnik/ce čiji rad organizuje i koordinira generalni sekretar/ka.

Članom 20 Nacrta Zakona dodaju se tri nova člana, i to: članovi 51a, 51b i 51c.

Članom 51a propisane su poslovi generalnog sekretara/ke, dužina trajanja mandata, zarada i odgovornost za rad.

Odredbama člana 51b propisano je da stručne poslove iz nadležnosti Zaštitnika obavljaju savjetnici Zaštitnika, utvrđeni su uslovi za vršenje poslova ovih lica i izvršeno njihovo razvrstavanje u platne razrede. Takođe, utvrđeno je ovlašćenje Zaštitnika da uz prethodno mišljenje nadležnog radnog tijela Skupštine Crne Gore, utvrdi unutrašnju organizaciju i sistematizaciju Službe Zaštitnika/ce.

Članom 51c uređena su pitanja koja se odnose na izdavanje službene legitimacije savjetnika Zaštitnika, kao i ovlašćenje nadležnog organa za donošenje propisa o obrascu i sadržini te legitimacije.

Članom 21 Nacrta Zakona propisano je da se na prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Službi koja nijesu uređena ovim zakonom, primjenjuju propisi o državnim službenicima i namještenicima i opšti propisi o radu.

Članom 22 Nacrta Zakona propisani su rokovi za usklađivanje Pravila o radu Zaštitnika/ce i donošenje akata o obrascima i sadržini službenih legitimacija Zaštitnika, zamjenika Zaštitnika i savjetnika Zaštitnika.

Članom 23 Nacrta Zakona uređeno je pitanje stupanja na snagu ovog Zakona.